

Turizmus és transzformáció

Szerkesztette:

RÉGI TAMÁS – RÁTZ TAMARA – MICHALKÓ GÁBOR

Régi Tamás – Rátz Tamara – Michalkó Gábor
(szerkesztette)

Turizmus és transzformáció

TURIZMUS AKADÉMIA 8.

Sorozat-szerkesztőbizottság:
Dr. Michalkó Gábor (főszerkesztő)
Dr. Rátz Tamara (szerkesztő)

Turizmus és transzformáció

Szerkesztette:

Régi Tamás – Rátz Tamara – Michalkó Gábor

Kodolányi János Főiskola
MTA CSFK Földrajztudományi Intézet
Magyar Földrajzi Társaság
Orosháza–Budapest, 2017

© Kodolányi János Főiskola, 2017
© MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, 2017
© Magyar Földrajzi Társaság, 2017

A kiadvány szerzői jogi védelem alatt áll, arról másolatot készíteni
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos.
A kiadvány sokszorosítása és jogosulatlan felhasználása bűncselekmény.

ISBN: 978-615-5075-38-4
ISSN: 1786-2310

Kiadja a Kodolányi János Főiskola
Felelős kiadó: Dr. h. c. Szabó Péter Ph.D. rektor
Könyvterv és tördelés: Bonex Press Kft.

www.kodolanyi.hu • jegyzetbolt@kodolanyi.hu

Tartalom

A kötet szerzői	7
Régi Tamás – Rátz Tamara – Michalkó Gábor: Turizmus és transzformáció ...	9
1. Elméleti megközelítések	
• Régi Tamás: A turizmus és társadalmi változás kapcsolatának néhány antropológiai és szociológiai értelmezése	11
• Pusztai Bertalan: Ki a turista és mire jó nekünk? A turistatipológiáktól a késő modern társadalomkritikáig	28
• Mitev Ariel – Irimiás Anna – Michalkó Gábor: Rítusba oltott átalakulás: transzformáció a vallási turizmusban	37
2. Táj és identitás	
• Horváth Alpár: A bunkerek üzenete: a hadszínterek öröksége és a nemzeti identitás-turizmus kihívásai	53
• Mikházi Zsuzsanna: A turizmus és a tájértékek szerepe a helyi identitás erősítésében	78
• Karancsi Zoltán – Kneifel Anett – Horváth Gergely: Ihlető tájak, avagy az élmények által bekövetkező transzformáció a mártélyi holtág példáján	91
• Dancsokné Fóris Edina – Mikházi Zsuzsanna: Gyüttmentként boldogan, avagy miért lesz a turistából helyi lakos a Nivegy-völgyben?	115
3. Terek átalakulásai	
• Boros Lajos: A közterek átalakulása és a turizmus	131
• Eröss Ágnes – Galambos István – Michalkó Gábor: Emlékhely-transzformáció: a pátosz és a mindennapiság ciklikus dichotómiája a Corvin közben	150
• Barcza Attila – Pálfi Andrea – Magyar-Papp Júlia – Aubert Antal: A tér és a környezet transzformációs hatásainak vizsgálata Pécs és Sopron példáján	164
• Tömöri Mihály: Magyarországi nagyvárosok turisztikai tereinek kognitív megjelenése és „fogyasztása” felsőoktatási hallgatók körében	180
4. Örökség-transzformáció	
• Rátz Tamara – Irimiás Anna: Örökségek transzformációja: a Nagy Háború emléke a Nemzeti Vágtán	201

- Sallay Ágnes – Valánszki István – Mikházi Zsuzsanna – Dancsokné Fóris Edina – Máté Klaudia – Filepné Kovács Krisztina – Kollányi László: Határokon át – határtalanul: Átalakuló turisztikai kapcsolatok határon átnyúló világörökségi területeken 217
- Berecz Máttyás – Kiss Róbert – Csillag Tamás: Az egri vár modern kori transzformációja, múzeumból turisztikai attrakció 235

5. Szolgáltatás-átalakulások

- Magyar Márton: A szállodai animáció transzformációs viszonyai a 21. században Magyarországon 251
- Kátay Ákos: A Budapest, Firenze és Prága szállodáiban megszállt vendégek elégedetlenségének okai és következményei 267
- Boros Szilvia – Magyar Márton – Köteles Ferenc – Szemerszky Renáta – Tihanyi Benedek – Szabolcs Zsuzsa – Dömötör Zsuzsa – Ferentzi Eszter – Szabó Attila – Bárdos György – Selmecei József Csongor: A jóga transzformáló szerepe és helye a posztmodern turizmusban 286

A kötet szerzői

Aubert Antal

Pécsi Tudományegyetem

Barcza Attila

Nyugat-magyarországi Egyetem

Bárdos György

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Berecz Mátyás

Dobó István Vármúzeum

Boros Lajos

Szegedi Tudományegyetem

Boros Szilvia

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Csillag Tamás

Dobó István Vármúzeum

Dancsókné Fóris Edina

Szent István Egyetem

Dömötör Zsuzsa

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Eröss Ágnes

MTA CSFK Földrajztudományi Intézet

Ferentzi Eszter

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Filepné Kovács Krisztina

Szent István Egyetem

Galambos István

Nemzeti Emlékezet Bizottsága

Horváth Alpár

Babes-Bolyai Tudományegyetem
(Románia)

Horváth Gergely

MTA CSFK Földrajztudományi Intézet
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Irimiás Anna

Kodolányi János Főiskola
Università di Trento (Olaszország)

Karancsi Zoltán

Szegedi Tudományegyetem

Kátay Ákos

Kodolányi János Főiskola

Kiss Róbert

I-Shou University (Tajvan)

Kneifel Anett

ORFK

Kollányi László

Szent István Egyetem

Köteles Ferenc

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Magyar Márton

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Magyar-Papp Júlia

Pécsi Tudományegyetem

Máté Klaudia

Szent István Egyetem

Michalkó Gábor

MTA CSFK Földrajztudományi Intézet
Budapesti Corvinus Egyetem

Mikházi Zsuzsanna

Szent István Egyetem

Mitev Ariel

Budapesti Corvinus Egyetem

Pálfi Andrea

Pécsi Tudományegyetem

Pusztai Bertalan

Szegedi Tudományegyetem

Rátz Tamara

Kodolányi János Főiskola

Régi Tamás

Kodolányi János Főiskola
MTA Néprajztudományi Intézet

Sallay Ágnes

Szent István Egyetem

Selmeci József Csongor

Magyar Jóga Társaság

Szabó Attila

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szabolcs Zsuzsa

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szemerszky Renáta

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tihanyi Benedek

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Tömöri Mihály

Nyíregyházi Egyetem

Valánszki István

Szent István Egyetem

Turizmus és transzformáció

Régi Tamás – Rátz Tamara – Michalkó Gábor

Gyakran emlegetett tény, hogy a turista élmény változással és átalakulással jár együtt. Mondják, hogy az utazás alatt megváltozunk és átalakulunk; tulajdonképpen a turizmus egyik fő céljának tekintjük, hogy testünk, lelkünk vagy éppen látásmódunk valamilyen változáson essen át. Garantált változást ígér a turizmus marketing, a turizmus ipar testi-lelki felfrissülést kínál a legtöbb utazási formában. Mára a spirituális, hátizsákos, egészségügyi, poszt-modern turizmus egyik fő ígéretévé vált a transzformáció.

Ennek ellenére a transzformáció fogalma a turizmus tanulmányokban csekély akadémiai konszenzuson nyugszik. Mi is a transzformáció tárgya? Az érzelmeink alakulnak át? A gondolkodásunk esik át változáson? A testünk változik meg, ahogy kielégültebben, tisztábban, koszosabban, jóllakottabban vagy lefogyva térünk haza utazásunkról? Önmagunkról alkotott véleményünk változik meg az utazás végére? Vagy éppen a másiktól alkotott képünk alakul át? Egy-egy adott térről, helyről alkotott képünk transzformálódik, és ha igen, mégis hogyan? Mi az a transzformatív élmény, mi a változás tárgya, mi is alakul át ténylegesen a turizmus alatt és után? Számptalan kérdés és szakmai dilemma, amely arra sarkallta e kötet szerkesztőit, hogy 2015 októberében a Kodolányi János Főiskolán az MTA CSFK Földrajztudományi Intézettel, a Magyar Földrajzi Társasággal, valamint az MTA Földtudományok Osztálya Társadalomföldrajzi Bizottságának Turizmusföldrajzi Albizottságával közösen konferenciát szervezzenek a turizmus és transzformáció átfogó témájában. A konferencián földrajztudósok, antropológusok, néprajzkutatók, közgazdászok, pszichológusok és történészek adták közre gondolataikat a turizmus és transzformáció kapcsolatáról. Közel nyolcvan előadó neve szerepelt a konferencia programban, az ország különböző egyetemeiről és kutatóintézeteiből, illetve külföldről.

A konferencia után úgy gondoltuk, hogy az előadások között számos olyan volt, amelyet érdemes lenne a Kodolányi János Főiskola Turizmus Akadémia szakkönyvsorozatának legújabb kötetében megjelentetni. Publikációs felhívást tettünk közzé és szép számmal érkeztek kéziratok, amelyek közül egy szigorú szakmai kritériumokon alapuló szelekciós folyamat után összeállt a jelen kötet végső anyaga. A cikkeket öt nagyobb csoportba soroltuk, amelyek a kötet fő vázát adják. Az első három elméleti írás a turizmus és transzformáció kapcsolatával foglalkozik, mind tipológiai, mind pedig történelmi és szociológiai kérdéseket felvetve. A második blokkba a természeti táj és identitás változásával kapcsolatos írások kerültek, míg a harmadik gondolati egységben általában véve a tér és transzformáció kérdésével foglalkoznak az írások. A kötet negyedik része az örökség létrehozásának folyamatával foglalkozik, azzal a kreatív folyamattal, amely sokszor egy hatalmi erőterbe kerül, és az alapján jelenik meg végső formájában. Kötetünk záró blokkjába pedig a turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódó változást tárgyaló írások kerültek.